

Remissvar avseende samråd inför val av lokalisering och inför beslut om betydande miljöpåverkan för Roslagsbanans förlängning till city

Sammanfattning

Roslagsbanan till city är en viktig fråga för kommunens framtida kollektivtrafik. Processen för planeringen från regionens sida har hittills varit bristfällig då ett helhetsgrepp för frågan saknats, samt vilka konsekvenser förslaget genererar för Danderyds kommun. Därav är det svårt för kommunen att ta ställning till både den betydande miljöpåverkan samt eventuell sträckning av Roslagsbanan söder om Danderyd som remissen efterfrågar.

Kommunen har genom processen framhållit att i Danderyds kommun ska framkomligheten för samtliga trafikslag vara god med hög säkerhet. Det ska finnas en god tillgång till kollektivtrafik som är vältrafikerad. Miljö- och hälsoskyddsaspekter som buller, luft och vatten ska alltid beaktas med utgångspunkten att värdena för dessa ständigt ska förbättras.

Danderyds kommun anser sammanfattningsvis att:

- Inga stationer ska läggas ned i Danderyds kommun och samtliga stationer ska trafikeras utifrån behoven i kommunen.
- En planskild korsning vid Danderydsvägen/Ekebydalsvägen måste utredas och åtgärdas innan turtäthet och hastighet kan höjas på Roslagsbanan.
- Ett helhetsgrepp, där region, stat och kommun samverkar, måste tas för området kring Danderyds sjukhus och Mörby Station där målet ska vara en bättre kollektivtrafikknutpunkt som gynnar hela regionen.

- De kumulativa effekterna, både vad gäller miljö och trafikpåverkan, måste utredas och konsekvensbedömas för Danderyds kommun i kommande planhandlingar.
- Kommunen ej har tillräckligt underlag för att ta ställning i frågan utifrån ett helhetsperspektiv där konsekvenser för Danderyds kommun ej har redovisats under processen från regionens sida.

Processen

Det är positivt att Danderyds kommun nu inkluderas som en remissinstans tillskillnad från det tidiga samrådet som genomfördes 2021. Dessvärre har många av de synpunkter som kommunen lyfte vid det tidigare samrådet ej beaktats. Dessa frågor är avgörande för Danderyds framtida kollektivtrafik och gynnar hela nordostsektorn i stort. Därav kommer dessa frågor återigen att lyftas nedan trots samrådets avgränsning.

Vidare önskas ett helhetsperspektiv i planeringen med konsekvensanalyser av förslag. Hittills har planeringsarbetet varit fragmenterat och många frågor kvarstår som borde varit utredda vid detta skede då processen pågått under lång tid. Det är av yttersta vikt att regionen återkommer till kommunen med de effekter som en dragning av Roslagsbanan in till city ger för kommunen. Detta gäller både tillgänglighet till kollektivtrafik och framkomlighet men även de kumulativa miljöeffekterna som förslagen väntas ge.

Danderyds kommun vill betona att remisstiden är orimligt kort sett till frågans och i förlängningen Roslagsbanans kapacitetsutöknings stora påverkan på kommunen.

Angående samrådsredogörelsen för det tidiga samrådet 2021

Enligt Trafikförvaltningens samrådsredogörelse från det tidiga samrådet, daterad 23 april 2021, var Trafikförvaltningens kommentarer på kommunens synpunkter bland annat att:

”Några beslut för stängning av stationer är inte tagna...strävan är att optimera systemet så att kapaciteten ökar och restiden minskar för flertalet...Det kan komma att innebära att boende nära Stocksund och Bråvallavägen kan behöva gå längre för att nå spårtrafik”

”I lokaliseringsutredningen ingår uppdrag att utreda möjligheter till planskilda korsningar...Planskildhet vid Danderydsvägen är särskilt utpekat som delområde för utredning.”

Danderyds kommun har vid upprepade tillfällen under alla diskussioner och utredningsarbeten beträffande Roslagsbanan motsatt sig nedläggning av stationslägen i kommunen. Särskilt som regionen inte har presenterat varken sakskaäl som motiverar nedläggningar av stationslägen eller konsekvensanalyser av detta.

Danderyds kommuns förhållningssätt är alltjämt att samtliga stationslägen i kommunen ska bibehållas och fortsätta trafikeras framöver.

Vid det tidiga samrådet 2021 konstaterade kommunen att resandet för både Bråvallavägen och Stocksund har ökat på senare år innan pandemin. Kommunens bedömning är att resandet vid både Stocksund och Bråvallavägen kommer att öka då bostäder kring dessa stationslägen färdigställs och fler planeras. Förutom bostäder finns skolor, äldreboende och handelsplatser kring dessa stationslägen. Därav bidrar dessa stationslägen till att barn, ungdomar, och äldre ska kunna resa hållbart.

Vidare har Region Stockholm genom Trafikförvaltningen i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för kollektivtrafikens utveckling i länet, Kollektivtrafikplan 2050. Kommunen kan konstatera att inom ramarna för detta arbete har frågan om nedläggning av Roslagsbanans stationslägen i Danderyds kommun inte diskuterats eller föreslagits. Förslaget till Kollektivtrafikplan 2050 har varit inriktat på att ”öka kollektivtrafiktillgängligheten till år 2050”. Att ta bort två stationslägen för Roslagsbanan är inte i linje med regionens kommande Kollektivtrafikplan 2050.

För den planskilda korsningen vid Danderydsvägen/Ekebydalsvägen har Trafikförvaltningen presenterat fyra alternativ på tjänstepersonnivå för kommunen 28 september 2021. Dessa alternativ skulle därefter konsekvensbedömmas och studeras vidare av Trafikförvaltningen innan de kunde presenteras för kommunens ledning. Kommunen instämmer i att denna fråga är ytterst angelägen och akut. Den måste utredas omgående innan kapaciteten på spåren höjs och kommunen ser fram emot att alternativen utreds vidare och presenteras inom kort för kommunen för att det ska vara möjligt att ta ställning kring alternativen.

Danderyds översiktsplan

Kommunfullmäktige antog en ny översiktsplan för kommunen 11 maj 2022. Översiktsplanen har ännu inte vunnit laga kraft men visar bland annat på att:

- Roslagsbanans förlängning till Odenplan och Stockholm City medför en bättre koppling till centrala Stockholm och det regionala

kollektivtrafiknätet. Den förutsätts även innebära fortsatta trafiksäkerhets- och bulleråtgärder längsmed spåret samt uppgradering av stationerna. Vidare kan Roslagsbanan dras om i ett mer västligt läge i höjd med Mörby station för att skapa en bättre koppling vid Danderyds sjukhus och underlätta byten mellan olika trafikslag samtidigt som målpunkten Danderyds sjukhus kan nå lättare för resande med Roslagsbanan.

- Förutom Roslagsbanan till city finns behov på längre sikt av Roslagsbanan till Arlanda, utbyggnad av tunnelbana norr mot Täby och Arninge samt utbyggnad av tunnelbana sydväst mot Kista/Solna.
- All planering ska beakta en framtida tunnelförläggning av E18 och omdragning av Roslagsbanan till Danderyds sjukhus och inte omöjliggöra detta.

Kollektivtrafikknutpunkt vid Danderyds sjukhus

Målpunkten Danderyds sjukhus är idag en av Stockholms mest trafikerade kollektivtrafikknutpunkter. Genom en bättre koppling mellan Roslagsbanan och Danderyds sjukhus skapas en större regional nytta genom en mer effektiv bytespunkt där byten mellan olika kollektivtrafikslag underlättas.

Detta är av särskild vikt då Region Stockholm genom Locum framfört önskemål att utveckla verksamheten kring Danderyds sjukhus i framtiden till kommunen. Kommunen har ännu inte kunnat ta ställning i denna fråga då dessa planer är på ett tidigt stadiet. Detta påvisar behovet av att se över både kollektivtrafikknutpunkten samtidigt som ett större grepp måste tas för framkomligheten i stort gällande E18. Sammanfattningsvis behövs ett helhetsgrepp där kommun, region och stat (väghållare för E18) har ett helhetsperspektiv i denna fråga för både framkomlighet, miljö- och hälsoaspekter, buller, vattenkvalitet, översvänningsrisk samt tillgång till kollektivtrafik.

Kumulativa miljöeffekter för Danderyds kommun

Region Stockholm, genom dess Trafikförvaltning, har genomfört kapacitetsförstärkningar av Roslagsbanan norr om och söder om Danderyds kommun i syfte att möjliggöra ökad trafik på banan. I december 2013 ansöktes om tillstånd till trafiken. Av ansökningshandlingarna framgår att den trafikökning som planeras är omfattande. År 2030 uppskattas sträckan Stockholms östra–Djursholms Ösby bli trafikerad av 656 alternativt 800 tåg per vardagsdygn (upp till 60 tåg per timma i högtrafik), vilket motsvarar en

fördubbling jämfört med dagens förhållanden. Vidare planeras betydande hastighetsökningar för tågen. För att kunna genomföra detta måste stationer i Danderyd tas bort.

Ärendet om tillstånd till trafiken, vari Danderyds kommun var en av remissinstanserna, fullföljdes aldrig; ansökan återkallades i juni 2017 och ärendet avskrevs från vidare handläggning. Det är därför fortfarande en öppen fråga i vad mån framtida trafikökningar alls är tillåtliga, liksom det ännu är oklart vilka skyddsåtgärder, försiktighetsmått och begränsningar i verksamheten som kommer att erfordras för att bestämmelserna i miljöbalken ska kunna efterlevas (jfr 2 kap. 3 § miljöbalken).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Danderyds kommun har genom skrivelser den 21 januari och 23 december 2021 berett Region Stockholm tillfälle att yttra sig om sina planer på att öka trafiken på Roslagsbanan. Nämnden har därvid särskilt begärt *dels* redovisning av rådande kunskapsläge i vissa särskilda frågor av betydelse för den planerade trafikökningens tillåtlighets *dels* förslag till kontrollprogram för trafiken, *dels* förslag till förbättrande åtgärder för att motverka störningar från trafiken. Trafikförvaltningen har i skrivelse den 24 mars 2022 meddelat att kravet om separat kontrollprogram är obehövligt, hävdar att hastighetsbegränsning och trafikreducering inte är bullerskyddsåtgärder, beskriver även att bullerskyddsprojektet för Roslagsbanan är avslutat samt att vidtagna åtgärder tagit höjd för en förtätad tågtrafik. Nämndens begäran har därmed inte efterkommit.

I samrådsunderlaget framgår ingenting om de kumulativa effekterna för kommunen. Med detta menas de effekter beskriven kapacitetsökning har i Danderyds kommun. Det förutsätts att så sker i kommande planhandlingar.

Prövningar om järnvägsplaner för kapacitetsutbyggnader har hittills skett i andra kommuner än Danderyd och, såvitt framkommit, utan ställningstagande till vilken trafikbelastning Danderyds miljöförhållanden kan tåla. Såvitt kommunen kan bedöma, inte minst genom samrådet, fortskrider regionens planering för ökad trafik på Roslagsbanan som om den ökade belastningen i Danderyds kommun är möjlig. Men inte bara miljörelaterade frågor är aktuella, trafiksäkerhet är en annan fråga då det finns icke planskilda korsningar som med den fördubblade trafiken och den höjda hastigheten påtagligt ökar risk för olyckor. Vidare kommer trafikstörningar att öka då bommar måste vara nedfällade med ökad tomgångskörning som följd.

Teknikutveckling och turtäthet

I det tidiga samrådet från 2021 lyftes effekter av teknikutveckling fram. Detta kan bidra till att turtätheten ökas enligt regionen. Vidare lyftes även möjligheten att köra tågen snabbare. För att en sådan utredning ska bli fullständig måste den omfatta fördjupade utredningar av konsekvenserna för närboende av buller, vibrationer och andra möjliga störningar.

Danderyds kommuns synpunkt kvarstår om att det är viktigt att såväl stationslägena kvarstår och att även turtätheten är god samtidigt som situationen för buller, vibrationer och andra möjliga störningar förbättras. Vidare bör den planskilda korsningen vid Danderydsvägen/Ekebydalsvägen vara genomförd innan detta kan genomföras.

Angående remissförslaget

Kommunen tar ej ställning till om förslaget bedöms medföra en betydande miljöpåverkan eller inte då utredningsområdet inte berör kommunen. Dock vill kommunen återigen poängtera att de kumulativa miljöeffekter som förslaget bidrar till i Danderyds kommun måste utredas i planprocessen.

För de olika alternativen redovisas inga konsekvenser som berör Danderyds kommun mer än de olika målpunkterna. Som tidigare nämnts måste ett helhetsgrepp tas i frågan om Roslagsbanan till city från regionens sida, där de synpunkter kommunen både lyft sedan tidigare, och i detta remissvar, måste utredas innan planeringen går in i nästa skede.

Gällande de målpunkter som lyfts fram i remissförslaget är ”alternativ grön” mest effektivt utifrån kommunens perspektiv då det kommer till byten av olika kollektivtrafikslag, samtidigt som detta ligger i linje med kommunens översiktsplan. Detta förslag har även varit regionens ursprungliga huvudförslag för Roslagsbanan till city.

Stationsläget för ”alternativ blå” vid tekniska högskolan nås idag från Danderyds kommun även med tunnelbanans röda linje. Tillgång från nordostsektorn till Universitetet och Tekniska högskolan innebär en viktig koppling till ett högskolekluster.

Utifrån alternativen innebär ”alternativ orange” minst nytta för Danderyds kommun även om området vid Rådmansgatan är centralt beläget med flera målpunkter.

Danderyds kommun anser sammanfattningsvis att:

- Inga stationer ska läggas ned i Danderyds kommun och samtliga stationer ska trafikeras utifrån Danderyds behov.

- En planskild korsning vid Danderydsvägen/Ekebydalsvägen måste utredas och åtgärdas innan turtäthet och hastighet kan höjas på Roslagsbanan.
- Ett helhetsgrepp, där region, stat och kommun samverkar, måste tas för området kring Danderyds sjukhus och Mörby Station där målet ska vara en bättre kollektivtrafikknutpunkt som gynnar hela regionen.
- De kumulativa effekterna, både vad gäller miljö och trafikpåverkan, måste utredas och konsekvensbedömas för Danderyds kommun i kommande planhandlingar.
- Kommunen ej har tillräckligt underlag för att ta ställning i frågan utifrån ett helhetsperspektiv där konsekvenser för Danderyd ej har redovisats under processen från regionens sida.

[Firmatecknas efter antagande av kommunstyrelsen

Hanna Bocander

Kommunstyrelsens ordförande]

Expedieras

Region Stockholms Trafikförvaltning (mejladress: "samrad.rbc@regionstockholm.se".
Uppge diarienummer TN 2022-0415 Samråd lokaliseringstudning Roslagsbanan till city).